

Kovács Levente

Hogyan kell szabályosan lédig áru értékesíteni?

A követelménymodul megnevezése:

Élelmiszerek és vegyiárak forgalmazása

A követelménymodul száma: 0007-06 A tartalomlelem azonosító száma és célcsoportja: SzT-042-30

HOGYAN KELL SZABÁLYOSAN LÉDIG ÁRUT ÉRTÉKESÍTENI?

ESETFELVETÉS – MUNKAHELYZET

Molnár Sándor családjával mai napon nagybevásárlásra indult egy közeli szupermarketbe. Az üzletet már rég óta ismerik, törzsvásárlónak számítanak. Az eset a zöldség-gyümölcs osztályon történt. Az üzletben a zöldségek és a gyümölcsök kiválasztása és lemérése eladói segítség nélkül történik, önkiszolgáló jelleggel. Az önkiszolgáló mérlegeket a vevőknek kell kezelniük. A lemérésben piktogramok és a termékek ártábláján található kódszámok segítenek a vásárlóknak. Sándor éppen ezen az osztályon válogatott. Egy kis idő elteltével arra lett figyelmes, hogy az egyik vásárló ráhelyezi az önkiszolgáló mérlegre a kiválasztott árut, megnyomja a hozzátartozó piktogramot és az elkészült árcímkét elhelyezi az áru csomagolásán.

A vásárló a csomagolóanyag lezárása előtt ugyanabból az áruból elhelyez még a tasakban néhány darab terméket, de új mérés már nem történik. Ezt követően, mint aki jól végezte dolgát a vevő a pénztárhoz siet...

Véleménye szerint gyakori eset lehet ez más hasonló jellegű üzletben is ahol önkiszolgáló mérlegeket alkalmaznak?

HOGYAN KELL SZABÁLYOSAN LÉDIG ÁRUT ÉRTÉKESÍTENI?

Mit gondol, a pénztárnál a pénztáros az áru vonalkódjának leolvasásakor észreveszi a súlybeli különbséget? Feladata a pénztárosoknak ezt figyelemmel kísérni?

Ön szerint miért nem változtatott még ezen a rossz gyakorlaton az üzlet? Milyen hátránya és milyen előnye származik a boltoknak az önkiszolgáló jellegű mérlegek alkalmazásával kapcsolatban?

Az önkiszolgáló mérleg előnyei: _____

Az önkiszolgáló mérleg hátrányai: _____

Ön hogyan változtatná meg ebben az üzletben a zöldség és gyümölcsárak értékesítésének formáját? Mit tenné másképp, és hogyan?

SZAKMAI INFORMÁCIÓTARTALOM

1. A LÉDIG SZÓ JELENTÉSÉRŐL

A lédig szó jelentése: **ömlesztett**.

Ha a lédig kifejezés megfelelőjét, szinonimáját keressük az (élelmiszer) kereskedelem nyelvében találkozhatunk szinte elsőként a kifejezéssel.

Egy ABC-ben vásárolva például feltűnhet a következő kiírás: **lédig cukor**, vagy az aktuális reklámújságok hasábjain találkozhatunk a következő felirattal: **lédig ital-nagykereskedés** kínál tömény lédig italokat, stb.

A lédig cukor például zsákos, tehát nagyobb tételű (50kg), zacskókba szét nem osztott, ömlesztett cukrot jelöl.

- A kereskedelemben dolgozó idősebb szakemberek tapasztalatai szerint: a kereskedelem nyelvében már régóta él a lédig kifejezés, s a **cukron** kívül létezik például **lédig rizs, keksz, nápolyi** is stb.
- Ezek mindegyike nagy tömegű, előre nem kicsomagolt árut jelent.
- Ezeket többnyire nagy tételben vásároló intézmények, például éttermek, napközi otthonok veszik meg, de a cukor esetében magánszemélyek is szoktak nagy tételeket vásárolni.
- Régebben még gyakoribb volt a kifejezés, mint ma: akkor ugyanis szinte csak lédig cukrot, rizst, nápolyit árultak, s a boltban mérték ki zacskókba az egy-, kétkilónyi tételeket a vevőknek.
- Sőt, akkoriban még lédig zsír is kapható volt: ez is nagy tömegű zsírt jelentett, többnyire 20 kilós tömbökben érkezett a boltba.
- Hasonló a helyzet az italok esetében is. Az ital-nagykereskedéseknél a lédig italok 5-10 literes műanyag kannákban kerülnek forgalomba, a röviditalok amelyeket főként italboltok, kocsmák vásárolnak, s mérnek ki kisebb adagokban.

A lédig kifejezés jelentése tehát: nagy tömegű, nem kiszertelt, kisebb adagokra nem bontott.

- A borok esetében ugyan a nem palackozott borokat gyakran kannás borként hirdetik az eladók, a tömény italok esetében viszont inkább lédig italokról beszélnek. De nem mindenki tesz ilyen különbséget: sokan a hordóból, nagyobb edényből árult borokat is lédig bornak mondják.

A kereskedelmi nyelvben egyébként viszonylag gyakori a kifejezés, például számlákon is gyakran szerepel: 6×50 kg cukor — lédig.

Sőt, a kereskedők egymás közt ragos alakban is használják, például: nápolyit most csak lédigbe (n) kaptunk, rizs csak lédigbe (n) jött stb.

A lédig kifejezés jelentése ma körülbelül így definiálható: nagyobb tömegű, kisebb egységekre nem bontott (anyag, áru). Szótáraink — egy kivételével — nem tartalmazzák a szót, ez arra mutat, hogy csak szűk körben használatos.

A kifejezés egyelőre csupán a kereskedelem, illetve a cukrász szakma szakmai zsargonjában (lédigtészta) ismeretes, a köznyelvben nem elterjedt.^{1 2}

2. A LEGGYAKORIBB LÉDIG ÁRUK

- **Malomipari termékek:** Búzaliszt – Finomliszt, Rizs,
- **Zöldség-gyümölcs áruk:** pl: paradicsom, paprika, narancs, földimogyoró, savanyú káposzta, stb.
- **Édesipari termékek:** Édesipari tartós sütemények – Kekszek, Nápolyi, Csokoládéárak – Szaloncukor
- **Édesítőszer:** Kristálycukor
- **Húsok és húskészítmények:** Virsli,
- **Gyümölcskonzervek:** Gyümölcsíz,
- **Égetett szeszes italok**
- **Borok**

¹ <http://www.c3.hu/~nyelvor/period/1212/121210.pdf>, (2010.07.05.)

² Forgács Tamás: Szó- és szólásmagyarázatok – Lédig cukor

1. ábra. Lédig nápolyi³

³ <http://szellorozsa.hu/ajandek/tn/44.jpg,001.jpg>,(2010.07.05.)

2. ábra. Hekk törzs 300-500g/db lédig fagyasztott ⁴

3. ábra. Lédig Pick virslis⁵

⁴ <http://www.trimexbt.hu/images/E42.jpg,002.jpg>,(2010.07.05.)

⁵ http://sajtgasztro.hu/images/pick_virslis_ledig.jpg,003.jpg,(2010.07.05.)

4. ábra. "Kimérős" lédig savanyúság⁶

5. ábra. Lédig áruk a zöldség osztályon

⁶ <http://ecet-es-olaj.freeblog.hu/files/v%C3%B6dr%C3%B6s.jpg,004.jpg>,(2010.07.05)

6. ábra. Lédig áruk a hentesáru osztályon

7. ábra. Lédig áruk a pékáru osztályon

3. AZ ÉLELMISZEREK LEMÉRÉSÉNEK ÉS BEÁRAZÁSÁNAK FOGYASZTÓVÉDELMI ELŐÍRÁSAI

3.1. Az árfeltüntetés szabályairól⁷

Köztudott, hogy a termék ára nagyban befolyásolja a vásárlók döntését.

A kereskedőknek törvényi kötelezettségük a termékek fogyasztói árának feltüntetése.

⁷ Kunvári Enikő – Rozsonics Angéla: Kereskedelmi ismeretek a modulrendszerű képzéshez, KIT Kiadó, Budapest, 2009.

Az áru fogyasztói forgalomba hozatalakor a forgalmazó köteles – külön jogszabályban meghatározottak szerint – a fogyasztót írásban tájékoztatni az eladási árról és az egységárról, vagy a szolgáltatás díjáról.

Az eladási árnak, illetve a szolgáltatás díjának a ténylegesen magyar forintban fizetendő (bruttó) összeget kell tükröznie, azaz tartalmaznia kell az ÁFA, valamint az egyéb kötelező terhek összegét is.

Szabálytalannak minősül, ha a forgalmazó a terméken csak a nettó árat szerepelteti, mert az ár feltüntetésének már tartalmaznia kell az általános forgalmi adót (ÁFA).

Nem megfelelő eljárás, ha bármely termék vagy szolgáltatás árát kizárólag más ország fizetőeszközének megfelelően (például: euróban) írják ki. Ez leggyakrabban nyaralóhelyeken vagy szállodákban fordul elő.

Amennyiben az árut kirakatban helyezik el, úgy a kirakatban is szerepelnie kell a termék árának.

Az árcímkét úgy kell elhelyezni, hogy az minden körülmények között felismerhető, jól olvasható legyen.

Az ár mellett fel kell tüntetni a termék egységárát is. Az egységár a hasonló rendeltetésű termékek árainak összehasonlítását segíti elő. Az egységár a SI rendszerben meghatározott mértékegységekre, vagy darabra vetített árat jelöli. Az egységárat egy mértékegységnyi árura vonatkozóan, az árunak megfelelő mértékegységgel együtt kell kiírni! (pl: Ft/kg, Ft/t, Ft/l, Ft/ml, Ft/db, stb.

Nem kell egységárat feltüntetni:

- Az 50g, 50ml, vagy 5cm alatti csomagolási egységű vagy méretű,
 - az automatákból árusított,
 - az egy csomagban lévő,
 - készletben árusított,
 - az eredeti árral megegyező,
 - a különleges dízscsomagolású, valamint
 - élelmiszerek esetében az ételek készítéséhez egy csomagban összeállított árukon.
- Az ártájékoztatót főszabályként a terméken, annak csomagolásán vagy a termékhez egyéb módon rögzítve kell elhelyezni.

Azokban az esetekben, ahol a termék jellegéből, különösen a méretéből vagy a forgalmazás körülményeiből adódóan (pl: mélyhűtött áruk) ez nem lehetséges, a termék mellett elhelyezett egyedi árkiíráson (polccímkén), illetve árjegyzéken kell a ténylegesen fizetendő árról a vásárlókat tájékoztatni. Ezeknek az alkalmazása csak akkor megfelelő, ha az áru és a hozzárendelt fogyasztói ár egyértelműen, könnyen beazonosítható.

Az elektronikus (vonalkódos) árleolvasó készülék alkalmazása nem mentesíti a kereskedőt az ártájékoztatási kötelezettsége alól.

- Az egységáras, csomagolás nélkül értékesíteni kívánt áruk esetén, az árat tárolóedényen, illetve a polcon, az áru megnevezésére és a mennyiségi egységre vonatkozóan jól azonosíthatóan kell feltüntetni.

Egyes termékeken az ár – a termék jellegéből adódóan – egyedileg nem tüntethető fel (például: zöldség-gyümölcs áruk, töltelékes áruk, stb.) ilyenkor az adott áruféleség felett vagy mellett elhelyezett feliratok tájékoztatják a vásárlókat az árról.

8. ábra. Árfeltüntetetés lédig áruk esetében függesztett ártáblákon

9. ábra. Árkazetta lédig áruk árfeltüntetéséhez⁸

Átmeneti engedmények esetén, a megváltozott áron kívül jól látható feliratokon arról is tájékoztatni kell a vevőket, hogy meddig vásárolhatnak a kedvezményes áron.

- Vonalkódos áruazonosítás esetén az árfeltüntetési kötelezettségnek úgy tesz eleget az üzlet, hogy a kódhoz rendelt árat is feltüntetik a nyomtatásra kerülő árucímkén.
- Napjainkban az áruk döntő részét már a gyártók ellátják vonalkóddal.

⁸<http://shop.jelolestechnika.hu/index.php?page=/index.nml&subpage=/kategoria.nml&mcat=1096&subcat=1151,009.jpg>,(2010.07.05.)

HOGYAN KELL SZABÁLYOSAN LÉDIG ÁRUT ÉRTÉKESÍTENI?

- A kereskedelmi egység pénztárterminálja a vonalkódhoz hozzárendeli a központi számítógépbe betáplált eladási árat.
- Ilyenkor a vevő tájékoztatása az eladási árról történhet a terméken egyedileg elhelyezett árcímkével, vagy a polcokon elhelyezett árfeltüntetéssel.
- A vonalkódos áruazonosítást alkalmazó egységekben a saját csomagolású termékek árcímkéjének is tartalmaznia kell a vonalkódot.

3.2. Jó ha tudjuk...

Ha több eladási ár vagy szolgáltatási díj van egyidejűleg feltüntetve a terméken, a vállalkozás köteles azok közül a legalacsonyabbat alkalmazni.

Egyéb szabályok:

- A szolgáltatás díjáról, vagy ha a szolgáltatás díja előre nem meghatározható, akkor annak kiszámítási módjáról, könnyen hozzáférhető árjegyzéken kell a fogyasztókat tájékoztatni (pl: felszolgálati díj, házhozszállítási díj, stb.)
- A forgalmazónak (kereskedőknek) kötelessége a betétdíjas termékek köréről és annak mértékéről, azok forgalmazása helyén és a visszaváltásra kijelölt helyen a vásárlókat tájékoztatni.
- A kereskedőknek a göngyöleg visszaváltást abban az esetben is biztosítani kell, ha a betétdíjas terméket nem az üzletében vásárolták, de egyébként az adott csomagolóeszközt forgalmazza.
- A visszaváltási kötelezettség vonatkozik azokra a göngyölegekre is, amelyek az általa forgalmazottakkal, azonos jellemzőkkel bírnak, azonos rendeltetésűek és egy terméktípusba tartoznak.
- A kereskedő köteles készpénzben visszafizetni a betétdíj összegét, vagy a vásárló kérésre az újabb termékvásárlásnál azt a vételárba beszámítani.
- A göngyöleg visszavételekor a kereskedő nem számíthat fel alacsonyabb árat annál, mint amit a betétdíjas termékért a vásárlás során felszámítottak. ⁹

A kereskedőknek az eladási árat úgy kell feltüntetniük, hogy a vásárlók számára egyértelmű legyen, hogy a termék mellett, annak csomagolásáért is külön díjat kell fizetni.

- Jogszerűnek akkor tekinthető, az ártájékoztatás, ha a ténylegesen fizetendő ár tartalmazza a betétdíj mértékét, és ez utóbbira külön felhívjuk a figyelmet, például 655Ft (az ár tartalmazza a betétdíj összegét is: 50Ft).
- Vásárláskor a számlán kötelező a betétdíj összegét elkülönítve feltüntetni a betétdíjas termék árától.

⁹ <http://www.nf.hu>, Jó ha tudjuk! sorozat, (2010.07.05.)

- Az akcióban részvevő termékek esetében a kedvezményes eladási és egységárat kell feltüntetni az azokra vonatkozó általános szabályok szerint.
- Kizárólag a kedvezmény feltüntetésének mértéke (például: -30%, -10.000Ft) nem elegendő, ugyanis akciós termékek esetén is mindig a ténylegesen fizetendő árról kell tájékoztatni a vásárlókat.
- Előfordulhat, hogy az "akciós ár" fajlagosan magasabb az akcióban részt vevő azonos fajtájú, más kiszerelésű termék áránál.
- Az akciós egységár feltüntetése különösen az ilyen cikkek vásárlásakor nyújt segítséget.¹⁰

Az akciós termékeket úgy kell elhelyezni, hogy jól megkülönböztethetők legyenek az akcióban részt nem vevő termékektől.

4. A MÉRLEGEK TÍPUSAI ÉS KEZELÉSÜK

4.1. A mérlegek szerepéről¹¹

Mérlegekre leggyakrabban élelmiszerüzletekben, a csemegepultban, valamint a zöldség-gyümölcs, hús-hentesáru, péksütemények, eladásakor van szükség, így a lédig áruk értékesítésekor is.

Bár a csomagolástechnika lehetővé, az önkiszolgáló értékesítés pedig szükségessé teszi, hogy az áruk nagy része fogyasztási egységekbe csomagolva érkezen a boltba, egyes áruféleségek boltban történő mérésére is szükség van áruátvételnél, a vásárló kívánságára a pultnál, vagy bolti előrecsomagolásakor. A mérés, s ezt követően a mért súly és az egységár szorzataként a fizetendő összeg megállapítása a hagyományos mérlegek alkalmazásával az értékesítés egyik legidőigényesebb mozzanata.

A ma már általánosan elterjedt korszerű elektronikus mérlegek azonban teljesen eleget tesznek a mérlegekkel szemben támasztott követelményeknek: gyorsak, pontosak, megbízhatóak, az eladó helyett a méréssel szinte egy időben a fizetendő összeget is megállapítják.

Az önkiszolgáló értékesítés térhódításával egyre több előrecsomagolt, lemért áruval találkozhatunk, mégis nagy szükség van a mérlegek jelenlétére a kereskedelemben. Segítséget nyújt az áruátvételnél, az árulőkészítésnél, és még a készletek ellenőrzésénél is.

¹⁰ <http://www.nfh.hu>, Jó ha tudjuk! sorozat,(2010.07.05.)

¹¹ Kunvári Enikő – Rozsonics Angéla: Kereskedelmi ismeretek a modulrendszerű képzéshez, KIT Kiadó, Budapest, 2009.

4.2. Mérlegek típusai használati helyük alapján

1. Asztali mérlegek
2. Raktári mérlegek

Ahogy a név is utal rá, az utóbbit a **raktárakban**, az előbbit pedig az **eladótérben** alkalmazzuk.

1. Raktári mérlegek:

Hagyományos fajtája a tolósúlyos raktári mérleg és a körszámlapos gyorsmérleg, ma már azonban többnyire elektronikus mérlegeket használnak.

Az áruátvételnél jellemzően nagyobb mérőképességű elektronikus mérlegeket használnak napjainkban.

10. ábra. Tolósúlyos raktári mérleg¹²

¹² <http://www.metripod-m93.hu/uploaded/200tolo.jpg,010.jpg>,(2010.07.05.)

11. ábra. Körszámlapos raktári mérleg¹³

12. ábra. Digitális kijelzővel rendelkező raktári lapmérleg – padlóba süllyeszthető¹⁴

MUNKANYELV

¹³ <http://www.hasznalt-uzletberendezes.hu/termekek/00c61271245568.jpg>, 011.jpg,(2010.07.05.)

¹⁴ <http://www.metripond-m93.hu,012.jpg>,(2010.07.05.)

13. ábra. Tőkehús előkészítőben található elektronikus mérleg

Asztali mérlegek:¹⁵

Az asztali mérlegeket az eladótérben és az árulőkészítő helyiségben használják. Az ún. gyorsmérlegek 1926-ban, a mérésben minőségi változást hoztak, mert megszüntették a súlyfelrakással járó bíbelődést. Elnevezésük innen ered, bár ma már gyors mérlegeknek nem tekinthetők. A már használatos gyorsmérlegek többsége **egyenlőkarú billenősúlyos** vagy **egyenlőkarú "felrakósúlyos" mérleg**.

¹⁵ Kunvári Enikő – Rozsonics Angéla: Kereskedelmi ismeretek a modulrendszerű képzéshez, KIT Kiadó, Budapest, 2009.,150. oldal – 152. oldal

A billenősúlyos mérlegnél az árutányérhoz vonórúddal kapcsolt billenősúly mértékéig (általában 1 kg) a mérleg számlapján a mutató elmozdulása jelzi a mért áru súlyát.

- Amikor az árutányérra árut helyezünk, a tányér lesüllyedése a hozzá kapcsolódó billenősúlyt kimozdítja nyugalmi helyzetéből.
- A billenősúly elmozdulásának hatására a hozzákapcsolt mutató is elmozdul, és a számlapon a mért áru súlyát jelzi.
- Ha a mérleg mutatója eléri a számlap határát, mert az áru súlyosabb, akkor a súlytányérra súlyt, illetve súlyokat kell helyezni.

A mérleg egyik tányérjára az árut teszik, a másikra pedig a hitelesített súlyokat. Amikor a két tányér egyensúlyba kerül, akkor a mérleg toronyrészében lévő számskála segítségével állapítható meg, hogy az áru súlya mennyivel haladja meg a felrakott súlyok tömegét.

MUNKKANYAG

14. ábra. Billenősúlyos asztali mérleg

Az ún. felrakósúlyos gyorsmérleg a súlyok felrakását maga végzi, ha a talapzaton lévő csavart elforgatjuk.

- A mérőkarra emelt súlyt a számlap alatti számtárcsa mutatja.
- Az áru súlyát ennek a súlynak és a mutató által jelzett értéknek az összege adja.

A gyorsmérlegek használatakor az eladó szorozta be a mért súlyt az egységárral, ez lassította a kiszolgálást és sokszor bizalmatlanságot is ébresztett a vevőben a számolás pontosságát illetően.

Az optikai árszámoló gyorsmérlegek az eladó helyett számolták ki az áruért fizetendő összeget is.

- Az eladó a mérleg jobb oldalán lévő karral beállítja az egységárat, s a mérlegre helyezi az árut.
- A mért áru és a fizetendő összeg a mérleg bal ablakán olvasható le.
- A szorozóhenger és a kilogrammsúlyok szorzatának lehetséges kombinációjaként kb. 180 000 beszorzott ár megállapítására voltak képesek ezek a mérlegek.
- Napjainkban már csak elvétve láthatjuk a boltokban mind a billenősúlyos, mind az optikai árszámoló mérlegeket.

A mérlegek technikailag viszonylag gyorsan fejlődtek, s mára már a gyorsmérlegektől az optikai árszámoló mérlegeken keresztül eljutottunk az elektronikus mérlegekhez, melyek számos előnnyel rendelkeznek:

Gyorsak, pontosak, megbízhatóak, használatuk egyszerű, segítségükkel leegyszerűsödik az eladó munkája. A méréssel egyidőben a fizetendő összeget is kiszámítják.

5. AZ ÁRU BEÁRAZÁSA

Az elektronikus árkijelzős mérlegeken már nem beállító karral, hanem billentyűkkel – a legkorszerűbbeken, szenzoros billentyűmezőn, érintőképernyős billentyűmezőn – kell az egységárat beállítani. Az elektronika árat szoroz, s a digitális kijelző mind az eladó, mind a vevő felé megjeleníti a mért súlyt, egységárat és a fizetendő összeget. Géptípustól függően egyéb információkat is megjelenít akár reklámüzeneteket is.

Általánossá vált az elektronikus árszorzos és az elektronikus automata mérlegek használata. Az elektronikus árszorzos mérlegeken lehet beállítani az egységárat, és az megjelenik a digitális kijelzőn a mért súlyal és a fizetendő végösszeggel együtt.

15. ábra. Digitális tornyos mérleg

16. ábra. Árcímkét készítő asztali mérleg

Az automata elektronikus mérlegeket akár a vevő is kezelheti. Ezek a fizetendő összeg megállapításán és a digitális kijelzésén túl blokkot adnak (öntapadós címkét) áraznak, illetve nyomtatnak, memóriájukban egységárakat (50–250 árat is) tárolnak.

TESCO

Hipermarket 1520.sz. Áruház
 2840 Budaörs, Kinizsi út 1-3.

+BANÁN LÉDIG
 Banán

Csomagolás ideje: 2009.dec.12	Minőségát megőrzi: 2009.dec.14
 2870104 000408	Ft/kg nettótömeg 199 0,040 kg
	ÁR 8 [±]

17. ábra. Automata mérleg által készített árcímke¹⁶

SPAR 8257. sz. SM.
 1025 Budapest, Törökveszi út 87-91.

PARADICSOM KG

Csomagolás ideje: 2007.08.10 10:16	Fogyasztható: 2007.08.11 10:16
 2910320 020306	nettótömeg 2,030 kg Ft/kg 159
	16 ÁR 323 [±]

18. ábra. Automata mérleggel készített árcímke

¹⁶ [http://m.blog.hu/ho/homar/image/200912/merleg2.jpg,017.jpg,\(2010.07.05.\)](http://m.blog.hu/ho/homar/image/200912/merleg2.jpg,017.jpg,(2010.07.05.))

5.1. Az elkészült árcímke tartalmazza

1. Az üzlet logója
2. Az üzlet megnevezése, adatai
3. Az üzlet száma
4. A termék pontos megnevezése
5. A csomagolás napja és időpontja
6. Fogyaszthatóság és felhasználhatósági időpont
7. A mért áru nettó súlyát
8. Az áru egységárát
9. A fizetendő végösszeget
10. Vonalkód

Abban az esetben, ha az üzletünk nem rendelkezik olyan mérleggel, mely megállapítja és kinyomtatja a mért áru fizetendő összegét, akkor ez a művelet az eladó feladatává válik. Az eladó ebben az esetben leméri a termék súlyát, megállapítja azaz "kiszorozza" az egységárral a mért súlyt, és jól látható módon a fizetendő összeget feltünteti az áru csomagolásán.

Napjainkban, az önkiszolgáló üzletekben már automata elektronikus mérlegekkel is találkozhatunk. **Fő jellegzetessége, hogy nem személyzet, hanem a vásárló kezeli.** A mérlegeken piktogramok (ábrák) láthatók, illetve a termékekhez kódot rendelnek.

A lemért áruféleség ára a mérleg memóriájában található.

A fizetendő összeg megállapítása után öntapadós címkét adnak ki, mely tartalmazza az áru nevét, súlyát, egységárát, végösszeget, és esetenként vonalkódot is.

Hátrányként értékelhető ennél a mérlegtípusnál, hogy a vevők számára visszaélésre ad lehetőséget, emiatt néhány üzletben újra visszatértek a személyzet általi mérések, így az áru mérése a pénztáraknál zajlik.

Az automata elektronikus mérlegek a memóriájukban tárolják az egységárakat. Ezeknél elegendő, ha megnyomjuk az egyes termékeknél elhelyezett felirattal vagy ábrával (piktogram) jelző gombot, a terméket ráhelyezzük a mérlegre, és a kijelzőn azonnal megjelenik a mért súly, az egységár és a fizetendő összeg. Egyúttal kinyomtatja a gép az öntapadós árcímkét is.

19. ábra. Automata elektronikus mérleg

20. ábra. Az elkészült (vonalkóddal ellátott) árcímke

6. AZ ÚJ GENERÁCIÓS MÉRLEGEK

A jövőben induló, működő kereskedelmi egységek egyik legjellegzetesebb és talán a legnagyobb átalakuláson átesett eszközei az új mérleg családok lesznek. Ezek a mérlegek már nem „csak” mérlegek, hanem ettől sokkal többek, sőt némi túlzással ezek sokat tudó számítógépek, amik „mellesleg” mérleg funkciókat is ellátnak.¹⁷

Alakfelismerős önkiszolgáló mérleg:

Ezeknek, az eszközöknek a bemutatását kezdjük a legelején, az alakfelismerős önkiszolgáló mérlegeknél:

- Ezek a mérlegek képesek olyan szinten kiszolgálni a vevőket, hogy a vevőnek ki sem kell választani a vásárolt termékhez tartozó piktogramot vagy kódot, mert a mérlegre szerelt kamera képes az árucikk felismerésére a saját adatbázisából és mivel a súlyát „tudja”, mert a vevő ráhelyezte a mérlegtálcára, ezért nyomtathatja is a címkét egyetlen gomb megnyomására.

¹⁷ <http://www.laurel.hu>,(2010.07.05.)

Két kijelzős mérlegek:

Szintén ebbe a mérleg családba tartoznak azok a mérlegek, amelyek két kijelzővel rendelkeznek. Ezek a mérlegek funkcionalitásukban olyan szolgáltatásokra képesek, amik teljesen megváltoztatják a mérlegekről eddig alkotott víziókat.

- Az eladó felöli kijelző, egy érintőképernyős monitor, amin az eladó végzi a tevékenységet.
- Ez a felület nagyon tág határok között testre szabható, átalakítható.
- Szinte tetszőleges számú gombot lehet létrehozni, amiknek eltérő funkciókat adhatunk.
- A vevő felöli kijelzőn, a kijelző felső 20%-ában az éppen mérlegelt cikk adatai láthatóak, de a kijelző 80%-ában bár mit megjeleníthetünk.
- Mi is az a bármi? Például folyamatosan váltakozva reklámokat, jeleníthetünk meg, melyek segítségével újabb vásárlásokra ösztönözhetjük a vevőinket. Felhívhatjuk a vevők figyelmét arra, hogy pl. friss zöldségek, vagy friss élő hal érkezett a kereskedelmi egységbe.

21. ábra. Alakfelismerős önkiszolgáló mérleg¹⁸

22. ábra. Két kijelzős érintőképernyős mérleg¹⁹

¹⁸ http://www.laurel.hu/hu/termekek/megoldasok/a_jovo_aruhaza,019.gif,(2010.07.05.)

¹⁹ http://www.laurel.hu/hu/termekek/megoldasok/a_jovo_aruhaza,022.jpg,(2010.07.05.)

23. ábra. Pultba építhető mérleg szkennel funkcióval²⁰

7. A MÉRŐESZKÖZÖK HITELESÍTÉSÉRŐL²¹

A hatályos előírások szerint, csak hitelesített mérőeszközt szabad használni.

- A hitelesítés alapja egy követelményrendszer amelynek, a mérlegnek meg kell felelnie.
- A legfontosabb követelmény, hogy a mért érték a mérési hibahatáron belül legyen.
- A sikeres hitelesítést a mérésügyi szerv mértékHITELESÍTŐJE által felhelyezett, hitelesítést tanúsító jel igazolja két évig, ha a hitelesítés során felhelyezett lezáró bélyegek is sértetlenek.

²⁰ <http://www.szintezis.hu/?p=beepitheto.vonalkod.olvasok,023.jpg>,(2010.07.05.)

²¹ <http://www.mkeh.hu>, (2010.07.05.)

- A tanúsító jelben az MKEH (Magyar Kereskedelmi Engedélyezési Hivatal) vagy az OMH (Országos Mérésügyi Hivatal) név kerül feltüntetésre.
- A mérleget újra kell hitelesíttetni, ha a hitelesítés két éves érvényessége lejárt, vagy ha a mérleget javították, vagy a lezáró bélyegzések megsérültek.²²

8. A DIGITÁLIS MÉRLEG TÁRÁZÁSA – A MÉRLEGKEZELÉS SZABÁLYAI

1. Tárázzunk mérés előtt!

A tárázás arra szolgál, hogy a mérlegre helyezett áru nettó súlyát mutassa méréskor a mérleg. Ehhez le kell mérni, és be kell állítani a csomagolóeszköz súlyát, majd ezt követően gombbal, tárcsával, egyéb a mérleg jellegétől függő módon „nullázni” kell a mérleget. A tárázást követően a mérleg által mutatott érték a nettó súly lesz.

2. A mérleg teherbírását ellenőrizni kell! Tilos a mérleget a megengedett súlyhatáron túl terhelni!

A mérleg terhelhetősége: az a legnagyobb tömeg, amely a mérleg károsodása nélkül megmérhető. Ezt gyárilag határozzák meg, és legtöbbször a mérlegen (mérlegkarba ütve) jelölik.

3. Mindig tiszta legyen a mérleg!

4. A vízszintezést ellenőrizni kell! Ennek ellenőrzéséhez a legtöbb mérlegnél meg kell nézni, hogy a levegőbuborék a vízszintjelző közepén van-e. A beállításhoz általában a beszabályozó lábakat használhatjuk. Ha a vízszintezés nem megfelelő, akkor a mérleg pontatlanul mérhet.

5. Mérés után a mérleget tehermentesíteni kell (vegyük le az árut)!

6. A mérlegen tartósan terhet tartani nem szabad!

7. Mérleget csak mérésre szabad használni! (Tilos rajta írni, csomagolni!)

8. Az árut tilos a mérlegre rádobni!

9. A mérleget szabályosan, szilárd felületen kell felállítani (vízmérték, tárázás, lengéscsillapító)!²³

²² Stágel Imréné: Milyen eszközöket használunk a termékek átvételének előkészítése, átvétele, mozgatása során? Mire kell ügyelni ezek használatánál?, TAMOP 2.2.1.

²³ Stágel Imréné: Milyen eszközöket használunk a termékek átvételének előkészítése, átvétele, mozgatása során? Mire kell ügyelni ezek használatánál?, TAMOP 2.2.1.

9. A LEMÉRÉS MÓDJAI

9.1. A lédig áru lemérése a következőképpen történhet a csemegepultban

1. Az eladó a csomagolópapírt a mérlegre helyezi.
2. Tárazza a mérleget, ami azt jelenti, hogy a mérleg a papír súlyával együtt is nulláról indítja a mérést.
3. Ráhelyezi a lemérni kívánt árut.
4. A gép megállapítja a súlyt.
5. Az eladó beüti, az áru kódját vagy megadja az egységárat (ez mérlegenként változó).
6. A mérleg kiszámolja a fizetendő összeget, amely megjelenik a digitális kijelzőn (a kijelzőt a vevő és az eladó is természetesen látja).
7. A mérleg elkészíti az árcímkét.
8. A mérlegről leveszi az árut.
9. A pulton elvégzi a csomagolást.
10. Elhelyezi a becsomagolt terméken az árcímkét.

24. ábra. ábra Árcímkét készítő Bizerba mérleg

25. ábra. Elektronikus mérleg billentyűmezője

26. ábra. Lédig áruk mérésére szolgáló mérleg (nem tornyos kivitel)

27. ábra. Lédig zöldség-gyümölcs mérésére alkalmas mérleg

28. ábra. Lédig áru értékesítése az Interspar áruházban

TANULÁSIRÁNYÍTÓ

1. feladat

Rajzolja le a kabinetben/gyakorlati munkahelyén található elektronikus asztali mérleg billentyűzetének kiosztását, vagy keressen az interneten elektronikus asztali mérleg kezelési útmutatókat, és másolja le a billentyűzetét!

Hasonlítsa össze a kabinet boltban található mérleget, a gyakorlati munkahelyén használt asztali mérleggel! Keressen különbségeket és azonosságokat!

A mérleg típusa: _____

2. feladat

Ön egy bevásárlóközpontban található hipermarketben dolgozik eladói munkakörben! Üzletükbe a vezetőség új érintőképernyős, alakfelismerős mérlegeket kíván beszerezni! A beszerzéssel kapcsolatban az Ön véleményét is kéri a vezető! Fogalmazzon meg érveket, és ellenérveket a beszerezni kívánt géptípussal kapcsolatban!

29. ábra.

AZ ALAKFELISMERŐS MÉRLEG MELLETT SZÓLÓ ÉRVEIM:

AZ ALAKFELISMERŐS MÉRLEG ELLEN SZÓLÓ ÉRVEIM:

3. feladat

Ismertesse saját gyakorlati munkahelyén milyen lédig áruk kerülnek értékesítésre? Az Önök üzletében a vevők szívesen vásárolnak lédig árukat? Mi a tapasztalata? Kérdezze meg erről az üzletvezető véleményét is!

Feljegyzéseim: _____

4. feladat

A kabinet foglalkozás keretében, szakoktatójuk irányítása és instrukciói alapján készítsenek árcédulát lédig árukra vonatkozóan! (pl: akciós lédig áruk, "megdöbbentő áras" lédig áruk, stb.). Kiemelt figyelmet fordítsanak az árfeltüntetésre vonatkozó szabályok betartására!

MUNKKAMINTA

5. feladat

HOGYAN KELL SZABÁLYOSAN LÉDIG ÁRUT ÉRTÉKESÍTENI?

A kereskedelmi csoportos gyakorlat, kabinet foglalkozás keretében helyezzenek a mérlegre a csemegeosztályon és a zöldség-gyümölcs osztályon használt különböző csomagolóanyagokat, mérjék le a csomagolóanyag súlyát! A mért adatokat jegyezzék fel a következő táblázatba!

A csemegeosztályon használt különböző csomagolóanyagokat önmagukban mérjék le úgy, hogy a következő árucikkek megközelítőleg valóságos egységárát használják fel az árak megállapításához! A kiválasztott termékek: *gépsonka, császárszalonna, baromfi párizsi, téliszalámi, banán, narancs, paradicsom.*

A kiválasztott termékekre átszámított árak esetén	A csomagolóanyagok megnevezése					
	Műanyag tál	Habtálca	Papírzacskó	"Zsír" papír	Nylon tasak	Kasírozott papír
A csomagolóanyag önálló nettó súlya						
Gépsonka	-		-			
Császárszalonna	-		-			
Baromfi párizsi	-		-			
Téliszalámi	-		-			
Banán				-		-
Narancs				-		-
Paradicsom				-		-
.....						
.....						
.....						

6. feladat

A kabinet gyakorlat keretében, szakoktatójuk irányításával látogassanak meg egy szupermarketet vagy hipermarketet, figyeljék meg azt, hogy hogyan történik az adott egységben a lédig áruk értékesítése!

- Milyen a legjellemzőbb lédig árucikkek az adott egységben?
- Hogyan történik az értékesítés, az eladás?
- Milyen eszközöket használnak az értékesítés során?
- Az előre kicsomagolt lédig áruk kihelyezése hogyan történik az adott boltban?

Jegyzeteim: _____

HOGYAN KELL SZABÁLYOSAN LÉDIG ÁRUT ÉRTÉKESÍTENI?

1. feladat

Az elkészült rajz a kiválasztott elektronikus asztali mérleg billentyűmezőjéről. Az összehasonlítási feladat megoldása. Különbségek és azonosságok feltárása.

2. feladat

Egy lehetséges megoldás:

AZ ALAKFELISMERŐS MÉRLEG MELLETT SZÓLÓ ÉRVEIM: _____

1. A mérleg az önkiszolgáló egységben biztonságosan használható, nem kell félni attól, hogy a vevő rossz kódot üt be, vagy rossz piktogramot nyom meg. _____
2. Nem kell emberi munkaerő az áruk értékesítéséhez, mivel a vevőknek csak egy gombot kell használniuk a nyomtató gombját. _____

AZ ALAKFELISMERŐS MÉRLEG ELLEN SZÓLÓ ÉRVEIM: _____

1. Személytelenebbé válik így a kereskedés, az eladó kedves szavait a gépek nem pótolják. _____
2. Mennyire biztos, pontos, precíz ez az új technika. _____
3. Hibátlanul működik? _____

3. feladat

A tapasztalatok írásba foglalása. Saját és az üzletvezető véleménye a lédig áruk értékesítéséről. Tapasztalatok felvázolása. Kabinet foglalkozás keretében a tanulók vitassák meg ezt a kérdést.

4. feladat

A foglalkozás keretében elkészült egyéni tanulói munkák. A árfeltüntetésre vonatkozó pontos szabályok ismerete és betartása. A tanulók munkájának értékelése.

5. feladat

A táblázat adatokkal való feltöltése. A kapott eredmények megvitatása.

6. feladat

Az üzletlátogatás során készített feljegyzések a megfigyeléseknek megfelelően.

MUNKANYELVI

ÖNELLENŐRZŐ FELADATOK

1. feladat

Határozza meg a lédig áruk definícióját!

Blank writing area for the definition of air cargo, consisting of three horizontal lines.

2. feladat

Ismertessen 10 darab Ön által kiemelten fontosnak ítélt árfeltüntetésre vonatkozó szabályt!

Blank writing area for listing 10 important regulations regarding air cargo pricing, consisting of ten horizontal lines.

3. feladat

Sorolja fel, milyen mérlegtípusokat használhatnak a kereskedelmi munka során?

Blank writing area for the answer to question 3, consisting of seven horizontal lines.

4. feladat

Határozza meg a TÁRA szerepét! Mikor és miért kell a TÁRA billentyűt használnunk?

Blank writing area for the answer to question 4, consisting of seven horizontal lines.

5. feladat

Miért kiemelten fontos hitelesített mérleggel dolgoznunk az értékesítés során?

Blank writing area for the answer to question 5, consisting of seven horizontal lines.

6. feladat

Ismertesse, milyen azonosságokat és milyen különbségeket láthatunk a következőkben bemutatott két elektronikus mérleg által készített árcímke között!

30. ábra.

31. ábra.

7. feladat

Írja le, lépésről–lépésre hogy történhet a kiszolgálás a zöldség–gyümölcs osztályon, lédig áruk értékesítése esetén!

Az értékesíteni kívánt lédig árucikk: Banán I. osztály

32. ábra.

MEGOLDÁSOK

1. feladat

Nagyobb tömegű, kisebb egységekre nem bontott (anyag, áru).

2. feladat

Lehetséges megoldás egyike:

1. Az eladási árnak, illetve a szolgáltatás díjának a ténylegesen magyar forintban fizetendő (bruttó) összeget kell tükröznie, azaz tartalmaznia kell az ÁFA, valamint az egyéb kötelező terhek összegét is.
2. Szabálytalannak minősül, ha a forgalmazó a terméken csak a nettó árat szerepelteti, mert az ár feltüntetésének már tartalmaznia kell az általános forgalmi adót (ÁFA).
3. Amennyiben az árut kirakatban helyezik el, úgy a kirakatban is szerepelnie kell a termék árának.
4. Az árcímkét úgy kell elhelyezni, hogy az minden körülmények között felismerhető, jól olvasható legyen.
5. Az ár mellett fel kell tüntetni a termék egységárát is. Az egységár a hasonló rendeltetésű termékek árainak összehasonlítását segíti elő. Az egységár a SI rendszerben meghatározott mértékegységekre, vagy darabra vetített árat jelöli.
6. Az egységárát egy mértékegységnyi árura vonatkozóan, az árunak megfelelő mértékegységgel együtt kell kiírni! pl: Ft/kg, Ft/t, Ft/l, Ft/ml, Ft/db, stb.
7. Az elektronikus (vonalkódos) árleolvasó készülék alkalmazása nem mentesíti a kereskedőt az ártájékoztatási kötelezettsége alól.
8. Egyes termékeken az ár – a termék jellegéből adódóan – egyedileg nem tüntethető fel (például: zöldség-gyümölcs áruk, töltelékes áruk, stb.) ilyenkor az adott áruféleség felett vagy mellett elhelyezett feliratok tájékoztatják a vásárlókat az árról.
9. Átmeneti engedmények esetén, a megváltozott áron kívül jól látható feliratokon arról is tájékoztatni kell a vevőket, hogy meddig vásárolhatnak a kedvezményes áron.
10. Az akciós termékeket úgy kell elhelyezni, hogy jól megkülönböztethetők legyenek az akcióban részt nem vevő termékektől.

3. feladat

Raktári mérlegek: tolósúlyos raktári mérleg, körszámlapos raktári mérleg, elektronikus padlóba süllyeszthető raktári mérleg, stb.,

Asztali mérleg: billenősúlyos asztali mérleg, digitális elektronikus asztali mérleg, önkiszolgáló elektronikus mérleg, pultba építhető mérleg + szkennel, alakfelismerős önkiszolgáló mérleg, stb.,

4. feladat

A tárazás arra szolgál, hogy a mérlegre helyezett áru nettó súlyát mutassa méréskor a mérleg. Ehhez le kell mérni, és be kell állítani a csomagolóeszköz súlyát, majd ezt követően gombbal, tárcsával, egyéb a mérleg jellegétől függő módon „nullázni” kell a mérleget. A tárazást követően a mérleg által mutatott érték a nettó súly lesz.

5. feladat

A hatályos előírások betartása miatt, illetve a szabályos értékesítés lebonyolítása érdekében. Ne károsítsuk meg a vásárlót és az üzletünket sem a mérés során!

6. feladat

Az elkészített jegyzet, mely az azonosságokat és a különbségeket tartalmazza.

7. feladat

I. A vásárló köszöntése! (Az eladó köszön előre!)

1. Az eladó a csomagolóanyagot a mérlegre helyezi.
2. Tárazza a mérleget, ami azt jelenti, hogy a mérleg a csomagolóanyag súlyával együtt is nulláról indítja a mérést.
3. Ráhelyezi a lemérni kívánt árut.
4. A gép megállapítja a súlyt.
5. Az eladó beüti, az áru kódját vagy megadja az egységárat (ez mérlegenként változó).
6. A mérleg kiszámolja a fizetendő összeget, amely megjelenik a digitális kijelzőn (a kijelzőt a vevő és az eladó is természetesen látja).
7. A mérleg elkészíti az árcímkét.
8. A mérlegről leveszi az árut.
9. A pulton elvégezi a csomagolást.
10. Elhelyezi a becsomagolt terméket az árcímkét.

II. Esetlegesen, egyéb áru ajánlása!

III. A vásárlás megköszönése!

IV. Elköszönés a vásárlótól!

IRODALOMJEGYZÉK

FELHASZNÁLT IRODALOM

Forgács Tamás: Szó- és szólásmagyarázatok – Lédig cukor

Kunvári Enikő – Rozsonics Angéla: Kereskedelmi ismeretek a modulrendszerű képzéshez, KIT Kiadó, Budapest, 2009.

Metripod Plus KFT. CAS-15 M-H Árszorozós mérleg Felhasználói kézikönyv, 2004.03.01.

Pásztor György: Kereskedelmi ismeretek, Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Budapest, 1963.

Stágel Imréné: Milyen eszközöket használunk a termékek átvételének előkészítése, átvétele, mozgatása során? Mire kell ügyelni ezek használatánál?, TAMOP 2.2.1.

AJÁNLOTT IRODALOM

Interneten található aktuális anyagok a lédig áruk mérésével kapcsolatban.

Interneten található aktuális anyagok a mérlegekkel kapcsolatban.

Szakmai folyóiratok tanulmányozása: Progresszív magazin, Mai piac, Trade magazin, Élelmiszer magazin, stb.

A(z) 0007-06 modul 042-es szakmai tankönyvi tartalomeleme felhasználható az alábbi szakképesítésekhez:

A szakképesítés OKJ azonosító száma:	A szakképesítés megnevezése
31 341 01 0010 31 02	Élelmiszer- és vegyiáru-eladó
52 341 05 0100 52 02	Élelmiszer- és vegyiáru-kereskedő
52 341 05 1000 00 00	Kereskedő

A szakmai tankönyvi tartalomelem feldolgozásához ajánlott óraszám:
10 óra

MUNKANYELV

MUNKANYAG

A kiadvány az Új Magyarország Fejlesztési Terv
TÁMOP 2.2.1 08/1-2008-0002 „A képzés minőségének és tartalmának
fejlesztése” keretében készült.

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap
társfinanszírozásával valósul meg.

Kiadja a Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Intézet

1085 Budapest, Baross u. 52.

Telefon: (1) 210-1065, Fax: (1) 210-1063

Felelős kiadó:

Nagy László főigazgató